

ΣΑΝ ΝΑ ΗΤΑΝ ΣΗΜΕΡΑ

ΕΠΕΤΕΙΟΙ: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ.

ΓΙΟΡΤΑΖΟΥΝ: ΙΕΡΟΘΕΟΣ, ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ.

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

1537: Η πρώτη ολοκληρωμένη μετάφραση της Βίβλου στα αγγλικά τυπώνεται στη Ζυρίχη.

1675: Ο ολλανδός αστρονόμος Κρίστιαν Χούιγκενς πατεντάρει το ρολόι τσέπης.

1853: Η Οθωμανική Αυτοκρατορία κηρύσσει τον πόλεμο στη Ρωσία. Αρχή του Κριμαϊκού Πολέμου. (22 Σεπτεμβρίου 1853 με το παλαιό ημερολόγιο)

1862: Ανταρσία κατά του Όθωνα ξεσπά στην Ακαρνανία, με επικεφαλής τον Θεοδωράκη Γρίβα.

1943: Σε ομιλία του μπροστά σε συγκέντρωση γερμανών τοποτηρητών (Γκαουλάιτερ) στο κατεχόμενο Πόζναν της Πολωνίας, ο Χάινριχ Χίμλερ περιγράφει την εξολόθρευση των Εβραίων με λεπτομέρειες. Η ομιλία αυτή μαγνητοφωνήθηκε και αποτέλεσε σημαντικό αποδεικτικό στοιχείο για τα εγκλήματα των εθνικοσοσιαλιστών στη Δίκη της Νυρεμβέργης.

1952: Τοποθετείται εξωτερικά σε ασθενή ο πρώτος βηματοδότης, που κατασκευάστηκε από τον δρ. Πολ Ζολ του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

1916: Άντον Ρούπερτ, νοτιοαφρικανός επιχειρηματίας και ακτιβιστής, ιδρυτικό μέλος του ομίλου που ανήκαν οι φίρμες Cartier, Dunhill, Peter Stuyvensant, Montblanc, αλλά και του Παγκόσμιου Ταμείου για τη Φύση (WWF). (Θαν. 18/1/2006)

1917: Βιολέτα Πάρα, χιλιανή τραγουδοποιός. (Gracias A La Vida) (Θαν. 5/2/1967)

1946: Σούζαν Σάραντον, αμερικανίδα ηθοποιός.

ΘΑΝΑΤΟΙ

1947: Καρλ Ερνστ Λούντβιχ Πλανκ, γνωστότερος ως Μαξ Πλανκ, γερμανός θεωρητικός φυσικός και εισηγητής της θεωρίας των κβάντα. Τιμήθηκε με βραβείο Νόμπελ το 1918. (Γεν. 23/4/1858)

1955: Αλέξανδρος Παπάγος, αρχιστράτηγος του Εθνικού Στρατού κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου και πρωθυπουργός (1952-1955). (Γεν. 9/12/1883)

1970: Τζάνις Τζόπλιν, αμερικανίδα τραγουδίστρια της ροκ. (Γεν. 19/1/1943)

Αλέξανδρος Παπάγος

(1883 – 1955)

Στρατιωτικός και πολιτικός. Διετέλεσε Αρχιστράτηγος κατά τον ελληνοϊταλικό πόλεμο και στο τελευταίο στάδιο του Εμφυλίου Πολέμου, και Πρωθυπουργός από το 1952 έως το θάνατό του.

Ο Αλέξανδρος Παπάγος γεννήθηκε στην Αθήνα στις 9 Δεκεμβρίου 1883. Πατέρας του ήταν ο αντιστράτηγος Λεωνίδα Παπάγος με καταγωγή από τις Κυδωνίες της Μικράς Ασίας και μητέρα του η Μαρία Καλίνσκου, ανιψιά του εθνικού ευεργέτη Γεωργίου Αβέρωφ.

Μετά τις γυμνασιακές του σπουδές, το 1901 εγγράφηκε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, αλλά την εγκατέλειψε ένα χρόνο αργότερα, προκειμένου ν' ακολουθήσει στρατιωτική εκπαίδευση στο εξωτερικό, καθότι είχε παρέλθει το όριο ηλικίας για την εισαγωγή του στη Σχολή Ευελπίδων. Φοίτησε για μία διετία (1902 - 1904) στη στρατιωτική σχολή των Βρυξελλών και την επόμενη διετία στη σχολή Ιππικού του Ιπρ. Το 1906 επέστρεψε στην Ελλάδα και κατετάγη στο στρατό ως Ανθυπίαρχος στο Όπλο του Ιππικού. Το 1911 παντρεύτηκε τη Μαρία Καλίνσκου, εγγονή του στρατηγού Τιμολέοντα Βάσσου, με την οποία απέκτησαν δύο παιδιά, την Ειρήνη (1914), σύζυγο του γλύπτη Γιάννη Παππά και τον Λεωνίδα (1912), διπλωμάτη και αυλάρχη των ανακτόρων. Ο Παπάγος συμμετείχε στους Βαλκανικούς Πολέμους ως Υπίαρχος κι έλαβε μέρος στις επιχειρήσεις για την κατάληψη των Ιωαννίνων. Δεδιλωμένος φιλοβασιλικός ο Παπάγος, μετά την επικράτηση του Ελευθέριου Βενιζέλου το 1917, αποστρατεύτηκε κι εξορίστηκε διαδοχικά στα νησιά Ίο, Θήρα, Μήλο και Κρήτη.

Η νίκη των «Κωνσταντινικών» και η επάνοδος του Βασιλιά Κωνσταντίνου το Νοέμβριο του 1920 είχε ως επακόλουθο την ανάκληση του Παπάγου στο στράτευμα και την αναδρομική απόδοση του βαθμού του Αντισυνταγματάρχη. Συμμετείχε στη Μικρασιατική Εκστρατεία ως Επιτελάρχης σε μονάδες του Ιππικού, όπου και παρέμεινε μέχρι την κατάρρευση του Μετώπου τον Αύγουστο του 1922. Μετά την Επανάσταση Πλαστήρα, το 1922, αποστρατεύτηκε εκ νέου. Επανάλθε για δεύτερη φορά στις τάξεις του στρατού το 1926 επί οικογενειακής κυβέρνησης με το βαθμό του Συνταγματάρχη και μέχρι το 1935 είχε φθάσει στο βαθμό του Αντιστρατήγου, διοικώντας σημαντικές μονάδες του Ελληνικού Στρατού. Στις 10 Οκτωβρίου 1935, ως αρχηγός του Στρατού οργάνωσε κίνημα μαζί με τους ομολόγους του υποναύαρχο Οικονόμου και αντιπέραρχο Ρέππα, προκαλώντας την παραίτηση της κυβέρνησης Τσαλδάρη κι επιταχύνοντας τις εξελίξεις για την επαναφορά της βασιλείας στη χώρα μας. Ο Γεώργιος Κονδύλης, που βρισκόταν σε συνεννόηση με τους πραξικοπηματίες, σχηματίζει αμέσως κυβέρνηση, ορίζοντας τον Παπάγο υπουργό Στρατιωτικών. Η νέα κυβέρνηση προκήρυξε δημοψήφισμα για τη μορφή του πολιτεύματος, το οποίο απέβη υπέρ της Βασιλευόμενης Δημοκρατίας και ο Παπάγος ορίστηκε να μεταφέρει το αποτέλεσμα στο Βασιλιά Γεώργιο Β' στην Αγγλία, όπου διέμενε.

Όταν ο Ιωάννης Μεταξάς έγινε πρωθυπουργός, επανήλθε στην αρχηγία του στρατεύματος την 1η Αυγούστου 1936, παρέχοντάς του σημαντική βοήθεια στο πραξικόπημα της 4ης Αυγούστου. Παρέμεινε στη θέση αυτή και κατά τη διάρκεια της Δικτατορίας Μεταξά, συμβάλλοντας στην αναδιοργάνωση και τον επανεξοπλισμό του ελληνικού στρατού στον διαφανόμενο πόλεμο. Με την κήρυξη του ελληνοϊταλικού πολέμου ανέλαβε Αρχιστράτηγος του στρατού ξηράς, καταφέροντας, παρά τις υλικές αδυναμίες και τον αρχικό αιφνιδιασμό, να οργανώσει την αποτελεσματική άμυνα της χώρας και να απωθήσει τα ιταλικά στρατεύματα στην αλβανική ενδοχώρα. Παρέμεινε στην ηγεσία του στρατεύματος έως τις 23 Απριλίου 1941, οπότε παραιτήθηκε, προκειμένου να μη συμμετάσχει στις διαπραγματεύσεις της συνθηκολόγησης μετά τη ναζιστική εισβολή και προέλαση, επικρίνοντας το στρατηγό Τσολάκογλου για το σχηματισμό δοσιλογικής κυβέρνησης.

Στη διάρκεια της Κατοχής, δημιούργησε μία πατριωτική οργάνωση, τη Στρατιωτική Ιεραρχία, στην οποία συμμετείχαν ως επί το πλείστον αξιωματικοί. Η αποκάλυψη της δράσης τους τον Ιούλιο του 1943 συνοδεύτηκε από την αποστολή του, μαζί με άλλους τέσσερεις αντιστράτηγους, σε στρατόπεδα συγκέντρωσης (στο Νταχάου, μεταξύ άλλων), στα οποία παρέμεινε μέχρι τη συνθηκολόγηση της Γερμανίας.

Επέστρεψε στην Ελλάδα τον Ιούλιο του 1945 και τον Ιούλιο του 1947 του απονεμήθηκε ο βαθμός του στρατηγού εν αποστρατεία. Στις 19 Ιανουαρίου 1949 η κεντρώα κυβέρνηση Σοφούλη ανακάλεσε στην ενέργεια τον στρατηγό Αλέξανδρο Παπάγο και του ανέθεσε εν λευκώ τη Γενική Αρχιστρατηγία των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, με στόχο τη συντριβή της κομμουνιστικής ανταρσίας.

Η έκβαση του Εμφυλίου Πολέμου ήταν επιτυχής για τις αστικές δυνάμεις, με την καθοριστική συμβολή των Αμερικανών. Η εξέλιξη αυτή οδήγησε το Βασιλιά Παύλο να απονεμίσει στον Παπάγο, για πρώτη φορά σε έλληνα στρατιωτικό, τον τίτλο του Στρατάρχη (17 Οκτωβρίου 1949). Ο Στρατάρχης Παπάγος παρέμεινε επικεφαλής των Ενόπλων Δυνάμεων, συμβάλλοντας στην ίδρυση στις 11 Απριλίου 1950 του Υπουρ-

γείου Εθνικής Άμυνας, σε αντικατάσταση των μέχρι τότε υφιστάμενων Υπουργείων Στρατιωτικών, Ναυτικών και Αεροπορίας, και την οργάνωση του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας (ΓΕΕΘΑ), του οποίου υπήρξε και ο πρώτος αρχηγός. Σημαντική υπήρξε η συμβολή του σε θέματα που αφορούσαν τη βελτίωση των όρων διαβίωσης των αξιωματικών, με τη σύσταση του Αυτόνομου Οικοδομικού Οργανισμού Αξιωματικών (ΑΟΟΑ) και τη δημιουργία ενός οικισμού στις ανατολικές πλαγιές του Υμηττού, που φέρει το όνομά του (Δήμος Παπάγου).

Οι αποτυχημένες προσπάθειες των βενιζελογενών δυνάμεων για τη δημιουργία ενός ισχυρού κεντρώου συνασπισμού οδήγησαν τον αμερικανικό παράγοντα να βλέπει θετικά τη λύση της ανάληψης της πρωθυπουργίας από τον δεξιό Παπάγο, που πλέον διέθετε ιδιαίτερα ισχυρό γόπτρο στην ελληνική κοινωνία. Το εγχείρημα σπηρίχθηκε και από τα μεγαλύτερα εκδοτικά συγκροτήματα της εποχής (Καθημερινή, Εστία, Βήμα), αλλά αντιμετώπισε τη σθεναρή αντίδραση των Ανακτόρων, που φοβούνταν απώλεια του ελέγχου του στρατεύματος.

Στις 28 Μαΐου 1951 ο Παπάγος υπέβαλε την παραίτησή του στον Πρωθυπουργό Σοφοκλή Βενιζέλο, εκφράζοντας την πρόθεσή του να πολιτευτεί. Στις εκλογές της 9ης Σεπτεμβρίου 1951 ο «Ελληνικός Συναγερμός», το κόμμα που είχε ιδρύσει στα πρότυπα του γαλλικού Συναγερμού του στρατηγού Ντε Γκολ, συγκέντρωσε το 36,53% των ψήφων, αλλά δεν εξασφάλισε αυτοδύναμη πλειοψηφία στη Βουλή.

Οι κεντρώες πολιτικές δυνάμεις σχημάτισαν βραχύβια κυβέρνηση με πρόεδρο το Νικόλαο Πλαστήρα, η οποία μετά την ασθένειά του και την εκτέλεση του Νίκου Μπελογιάννη κλονίστηκε σοβαρά. Στις 10 Οκτωβρίου 1952 προκηρύχθηκαν εκλογές για τις 16 Νοεμβρίου, με νέο πλειοψηφικό σύστημα. Ο Ελληνικός Συναγερμός κατήγαγε θρίαμβο με ποσοστό 49,22% και 247 από τις 300 έδρες της Βουλής, με αποτέλεσμα να σχηματισθεί κυβέρνηση Παπάγου στις 19 Νοεμβρίου 1952.

Στο εσωτερικό μέτωπο, η κυβέρνηση Παπάγου ξεκίνησε ένα φιλόδοξο πρόγραμμα για την ανοικοδόμηση της χώρας, μετά τον καταστροφικό εμφύλιο και την κατοχή. Στο οικονομικό πεδίο απόλυτος κυρίαρχος υπήρξε ο Υπουργός Συντονισμού Σπυρίδων Μαρκεζίνης, ο οποίος με τολμηρές κινήσεις κατάφερε τη μερική ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας. Στην εξωτερική πολιτική, η νέα κυβέρνηση ευθυγραμμίστηκε με την πολιτική των Η.Π.Α., κατανοώντας την ηγετική τους παρουσία μεταξύ των χωρών του Ελευθέρου Κόσμου και τους παραχώρησε το δικαίωμα της δημιουργίας στρατιωτικών βάσεων στο ελληνικό έδαφος. Δύο είναι τα σοβαρότερα προβλήματα στην εξωτερική πολιτική που αντιμετώπισε ο Παπάγος: το Κυπριακό και τα Σεπτεμβριανά. Την περίοδο της διακυβέρνησής του κορυφώνεται ο απελευθερωτικός αγώνας των Κυπρίων από τη βρετανική αποικιοκρατία, που ζητούσαν την Ένωση με τη μητέρα - πατρίδα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την άμεση εμπλοκή της Ελλάδας, που αντιμετώπισε, όμως, και την αντίδραση της ισχυρής συμμάχου Μεγάλης Βρετανίας. Η έναρξη του απελευθερωτικού αγώνα της ΕΟΚΑ βρίσκει τον Παπάγο σοβαρά άρρωστο και ανίκανο να πάρει αποφάσεις. Οι συγκρούσεις στην Κύπρο οδηγούν σε χειρότερηση τις ελληνοτουρκικές σχέσεις, που φθάνουν στο κατώτερο δυνατό σημείο με το τουρκικό πογκρόμ κατά των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης στις 6 Σεπτεμβρίου 1955.

Ο Στρατάρχης Παπάγος πέθανε στις 4 Οκτωβρίου 1955, έπειτα από σύντομη ασθένεια, ενώ ήταν ακόμη πρωθυπουργός. Ο Βασιλιάς Παύλος έκανε την έκπληξη κι έχρισε διάδοχό του τον δυναμικό υπουργό Δημοσίων Έργων Κωνσταντίνο Καραμανλή και όχι κάποιο πρωτοκλασάτο στέλεχος της κυβέρνησής του, όπως τους δελφίνους Στέφανο Στεφανόπουλο και Παναγιώτη Κανελλόπουλο.